

Ett ord är ett ord

Handledning för pedagoger

I ditt arbete som pedagog har du möjlighet att arbeta vidare med föreställningen *Ett ord är ett ord* på det sätt som fungerar bäst för just dig och dina barn. Övningarna i kompendiet ska ses som uppslag och inspiration till egna idéer. Välj de övningar som känns tilltalande, välj bort de andra.

Före teaterbesöket:

- samla på er lådor och kartonger på skolan/förskolan.
- berätta för barnen hur det ser ut när man kommer till teatern och förmedla hur lustfyllt och härligt det är att sitta tillsammans och ta emot en föreställning.
- berätta om skillnaden mellan teater och film.
- förmedla att ni vuxna ser fram emot att komma till teatern så att barnen får en positiv inställning till besöket.
- beställ eller ladda ner den fina skriften *Att öppna nya världar* på Riksteaterns hemsida:
www.skolscenen.riksteatern.se/files/2016/09/RT_O%CC%88ppna-va%CC%88rldar_web.pdf

Våra skådespelare har stor erfarenhet av att spela för barnpublik. Vår förhoppning är att ni får en fin stund tillsammans med era barn och att ni njuter av teaterupplevelsen.

Väl mött i Teatersalongen!

Efter Teaterbesöket:

Kom ihåg föreställningen scen för scen:

- Skådespelarna dansar in på scenen och Ulf har tråkigt. Magnus kommer på att de ska leka affär.
- Baura ger dem några lådor. De ska sälja ord.
- Magnus och Ulf sorterar lådor och bråkar om den lilla röda lådan.
- Ulf blir arg och hittar en låda med arga ord. De leker med arga ord-lådan.
- Ulf hittar en låda med Tystnad. De leker med Tysta lådan.
- De hittar en låda med fula ord. De undersöker lådan och de fula orden.
- Magnus bränner sig på en låda. De öppnar lådan som lyser som solen. Ulf och Magnus börjar gräla om lådan.
- Baura kommer in med en liten låda som rör sig. Det är drömlådan. De släpper ut drömmen.
- Affären är klar men inga kunder kommer. De får leka affär själva.
- Magnus är en fin dam som köper ett ord att ha på huvudet.
- De turas om att stå i affären. Ulf kör motorcykel in i affären och köper ordet kran.
- Ulf kommer tillbaka till affären. Det var fel sorts kran. Ulf leker lyftkran och kastar kranskit och säger fula ord.
- Magnus tar fram en låda och låter Ulf spotta ut alla fula ord i lådan som han låser.
- Ulf vill köpa ett ord som rimmar. Ulf förstår inte riktigt hur man rimmar, Magnus blir irriterad på Ulf och Ulf blir arg.
- Magnus tar upp arga ord-lådan och vaggar den.
- Magnus vill köpa ett ord som börjar på A. Det blir ordet Abrakadabra. Ulf förvandlar Magnus till en prinsessa.
- Magnus vill köpa det finaste ordet. Det som beskriver Ulf och Baura. Ett ord man inte kan sälja utan bara *ge* bort.
- Baura ger Ulf den lilla röda lådan med ordet Vän.
- De ger varandra vänskapslådan och dansar ut.

Om skolans värdegrund och uppdrag – ur Lgr 11:

Skolans uppdrag

Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. I all undervisning är det angeläget att anlägga vissa övergripande perspektiv.

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska prägla skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden. Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper.

De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet.

1. Diskutera/recensera föreställningen

Låt barnen återge handlingen i föreställningen.

Var det något de inte förstod? Vad tyckte de om och vad tyckte de inte om.

Prata om på vilket sätt historien berättades.

Diskutera om man hade kunnat berätta historien på ett annat sätt.

2. Förslag på diskussioner utifrån föreställningen

- Hur skulle barnen sortera orden?

I föreställningen sorterar skådespelarna orden i lådor med rubriker som t.ex. arga ord, fula ord o.s.v. Om barnen fick sätta egna rubriker på lådor, hur många som helst och inte bara ord som förekommit i föreställningen, vilka rubriker skulle det då bli? Finns det några lådor som är mer värdefulla än andra?

- Hur känns orden i kroppen?

Känns det annorlunda i kroppen när någon säger ett vänligt ord eller när någon säger ett argt ord? Testa själva med säga t.ex. arga ord, snälla ord, roliga ord, obegripliga ord och diskutera om det känns olika i kroppen beroende på vilket ord man får höra.

- Vilket är det vackraste ordet?

I föreställningen säger skådespelarna att det finaste ordet som finns är ordet Vän. Håller barnen med om det eller finns det andra fina ord som de skulle vilja stoppa i samma låda. Vilka ord i så fall?

- Vilket ord sårar mest?

Har barnen exempel på sårande ord? Har de någon gång fått höra dessa ord eller har de någon gång själva sagt ett sårande ord till någon? Om man får höra ett sårande ord, hur kan man bäst skydda sig?

- Tid? Plats? Personer?

Inom teatervetenskapen brukar man tala om att tolka tecken i en föreställning. Allt som visas på scenen är noga utvalt och har bestämts av någon, t.ex. en regissör, kostymör eller scenograf.

Fundera på vad den här föreställningens scenografi, kostym, rekvisita och musik berättar för publiken. Har barnen några idéer om vilken plats skådespelarna befann sig på? Hur såg de ut? Vilken rekvisita använde de? Vilken sorts musik spelades? Det finns inget rätt och fel här utan allt är öppet för barnens egna tolkningar.

- Vilka var personerna i pjäsen?

Vad hade de tre skådespelarna för relation till varandra? Har barnen några tankar kring vilka personerna på scenen var? Vilken roll hade Baura i föreställningen? Hur påverkade hennes rollfigur handlingen i pjäsen?

3. Berätta sagor

Använd de kort som skådespelarna delar ut efter föreställningen. På korten finns ett antal bilder. Be barnen att hitta på en saga utifrån de bilder de har på sina kort. Om barnen kan skriva så be dem att skriva varsin saga utifrån bilderna.

Ni kan också berätta sagor för varandra och efteråt illustrera berättelsen genom att rita egna teckningar.

4. Hur känns ord?

Undersök hur ord kan kännas i kroppen med följande övning i två steg; Be barnen att blunda och bara lyssna på din röst. Säg ordet JA och upprepa ordet ca tio gånger. Låt det finnas en liten paus mellan varje JA. Försök variera orden så att de låter olika. Diskutera med barnen efteråt hur det kändes i kroppen.

Upprepa övningen och byt ut ordet JA mot ordet NEJ. Försök även denna gång att variera nyanserna i ordet. Diskutera efteråt hur det kändes i kroppen och vad skillnaden var mot förra gången.

5. Samla på ord.

Gör er egen ordaffär. Hitta på egna kategorier av ord och märk upp askar, lådor och kartonger. Hitta på ord som passar i varje låda. Skriv ner orden, klipp ut dem och sortera dem i lådorna. Om barnen är skrivkunniga kan de själva göra detta annars kan du som vuxen hjälpa till alt. så kan barnen rita orden. Skapa er egen ordaffär och låt barnen handla av varandra.

En variant kan vara att samla orden över tid. Om det i andra sammanhang dyker upp ett ovanligt vackert, snällt eller fult ord i gruppen så kan ni ta fasta på det och lägga detta i en låda.

6. Är ett ord verkligen ett ord?

I föreställningen köper Ulf en lyftkran när han vill köpa en vattenkran. Ett ord kan betyda olika saker. Ibland låter ordet exakt likadant men betyder flera saker som t.ex. ordet Kran. Ibland ser ordet likadant ut i skrift men uttalas lite annorlunda som t.ex. ordet Tomten. Se om ni kan samla fler ord som olika betydelse. Om du vill utveckla övningen så be barnen hitta på små sketcher där de vill köpa ett ord i en ordaffär men blir missförstådda och får ett helt annat sorts ord vilket leder till dråpliga situationer. Diskutera med barnen om de någon gång råkat ut för ett liknande missförstånd själva eller om de har något ord som de själva tycker är extra svåra att förstå.

7. Sammansatta ord

I svenska språket vimlar det av sammansatta ord. Gör er rolig improvisationslek med barnen. Placera barnen i en ring och be dem hitta på sammansatta ord. Börja med att var och en får hitta på ett sammansatt ord t.ex. trädgårdsslang eller glasflaska och prata med barnen om vad ett sammansatt ord är för någonting. Gör sedan en ordstafett med barnen. Be någon börja med att hitta på ett sammansatt ord, t.ex. vattenglas. Barnet bredvid ska försöka hitta på ett ord som börjar på glas, t.ex. glasögon och nästa ska hitta på ett ord som börjar på ögon. Se om ni kan komma hela varvet runt ringen. Om det är för svårt så låt hela gruppen hjälpa till att komma på ord.

8. Nya ord

Språket är ju rörligt och det uppkommer hela tiden nya ord. Varje år sammanställer *Institutet för språk och folkminnen* en lista med nya ord som dykt upp t.ex. i medier under året. Har barnen egna ord de använder som kanske ännu inte blivit officiella i vårt språk? Se om ni kan hitta på egna, nya ord och sammanställa i en lista. Maila gärna listan till oss!

9. Drama

Dela in barnen i mindre grupper och be dem välja en av scenerna i föreställningen som de sedan memorerar, repeterar in och spelar upp för varandra, gärna med musikaliska inslag. Är det många grupper som väljer att göra samma scen? Kan man göra samma scen på olika sätt? Vad var det som fick barnen att välja just denna scen?

Om bildberättande – ur Lgr 11:

I undervisningen ska eleverna ges möjligheter att utveckla kunskaper om hur man framställer och presenterar egna bilder med olika metoder, material och uttrycksformer. Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar sin kreativitet och sitt intresse för att skapa. /.../

Framställning av berättande informativa och samhällsorienterande bilder om egna erfarenheter, åsikter och upplevelser. (Lgr-11 s.20, 22)

10. Bilder

Be barnen att rita scener ur föreställningen. Om många barn väljer att rita samma scen kan ni prata om varför de valde just den scenen. Gjorde den ett extra starkt intryck? Skicka gärna teckningar till oss!

11. Vilken färg har ett ord?

Låt barnen måla ord. Välj ut några ord av varierande karaktär och låt barnen måla orden. De kan antingen skriva orden med målarfärg eller måla känslan av ordet alt. ordets innebörd. Be dem att känna efter vilken färg och form de vill använda och se om barnens bilder av ett ord liknar varandra eller skiljer sig.

11. Mördarleken POP (En lek för er vuxna)

Här är en lek bara för er pedagoger eftersom vuxna också måste få leka på jobbet.

Leken fungerar bäst om ni är många som deltar och om ni ger den tid, t.ex. över en termin. Den är både rolig, spännande och fungerar utmärkt som samarbetsövning.

Varje deltagare skriver sitt namn på en lapp och lägger i en skål.

Varje deltagare skriver ett lagom svårt ord och lägger i en annan skål.

Varje deltagare skriver ner en plats på skolan och lägger i en tredje skål. (Obs! Platsen är inte nödvändig för leken. Betrakta den tredje lappen som en slags överkurs.)

Deltagarna drar ett namn, ett ord och ev. en plats på skolan. Nu har var och en fått sitt uppdrag:

Det gäller att få Personen att säga just detta Ord (ev.) på den Plats som står angiven.

Lyckas man får man en poäng och får överta sitt "mordoffers" uppdrag. Vinnaren är den som får flest poäng när alla är ute ur leken alternativt den som blir kvar sist.

Här kommer några tips på länkar till hemsidor samt några boktips som har inspirerat oss i vårt arbete med den här föreställningen.

Folkhälsan tipsar om lekar:

<https://lekar.folkhalsan.fi/spraklekar/lista>

Språk och folkminnens nyordslista:

<http://www.sprakochfolkminnen.se/sprak/nyord/nyordslistor.html>

Lärande lek:

<http://www.larandelek.se/om-oss-2/>

Fredrik Lindströms bok Världens dåligaste språk

Produktionsfakta

Regi: Peter Engkvist

På scen: Ulf Eriksson, Magnus Lundblad och Baura L Magnúsdóttir

Scenografi: Lina Serning och Peter Engkvist

Kostym: Lina Serning

Ljus: Mats Ekberg

Efter en pjäs av Michael Ramløse, Harlekin Theaterverlag

TEATER PERO

Teater Pero grundades 1983 och har sedan 1993 två scener på Sveavägen i Stockholm. Teater Pero arbetar med mim som grund, tillsammans med musik och dialog, och spelar för barn och unga över hela landet.

Flera av Teater Peros pjäser har även spelats i övriga Europa samt i Asien, Afrika, Nordamerika och Australien.

Teater Pero mottog 2018 Stockholms stads hederspris *Kulturarbete för barn och unga*.

Teater Peros verksamhet bedrivs med stöd från Stockholms kulturförvaltning och Statens Kulturråd och Stockholms Läns Landsting.

Hoppas att ni får en rolig stund tillsammans efter föreställningen och tveka inte att höra av er ifall ni har några frågor eller funderingar!

**TEATER
PERO**

Sveavägen 114 113 50 Stockholm
info@pero.se www.pero.se
Kontor 08-458 92 10